

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2022, sp. zn. 1 Tmo 12/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:1.TMO.12.2022.1

Číslo: 4/2023

Právní věta:

I. Za úkon spočívající ve vznesení námitek proti osobě znalce a formulaci otázek obhájci přísluší odměna v poloviční výši podle § 11 odst. 2 písm. c), odst. 3 advokátního tarifu jako za úkon svým účelem a povahou nejbližší odvolání proti rozhodnutí, pokud nejde o rozhodnutí ve věci samé.

II. Řízení před Ústavním soudem není součástí trestního řízení, a proto za úkony v něm provedené nelze obhájci přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 26.08.2022

Spisová značka: 1 Tmo 12/2022

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Advokátní tarif, Odměna a náhrada hotových výdajů obhájce, Ústavní soud

Předpisy: § 11 odst. 1 advokátního tarifu

§ 11 odst. 2 advokátního tarifu

§ 11 odst. 3 advokátního tarifu

§ 151 odst. 2 tr. ř.

§ 151 odst. 3 tr. ř.

§ 29 zákona o Ústavním soudu

§ 30 zákona o Ústavním soudu

§ 31 zákona o Ústavním soudu

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 3. 2021, sp. zn. [4 To 32/2021](#), uveřejněné pod číslem 58/2021 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 10. 2020, sp. zn. [1 Tmo 22/2020](#), uveřejněné pod číslem 23/2021 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. [1 Tmo 2/2022](#), uveřejněné pod číslem 41/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. [4 To 54/2014](#), uveřejněné pod číslem 48/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. [13 To 22/2017](#), uveřejněné pod číslem 25/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. 4. 2005, sp. zn. [3 To 113/2005](#), uveřejněné pod číslem 2/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočky v Táboře ze dne 8. 2. 2018,
sp. zn. 14 To 38/2018

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 3 To 694/2017

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. 3 To 19/2018

Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 1999, sp. zn. [II. ÚS 7/99](#), U 22/13 SbNU 469

Usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2002, sp. zn. [II. ÚS 146/01](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež zamítl stížnost obhájce proti usnesení Krajského soudu v Praze jako soudu pro mládež ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 4 Tm 3/2021.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Napadeným usnesením Krajského soudu v Praze jako soudu pro mládež ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 4 Tm 3/2021, bylo rozhodnuto tak, že se obhájci Mgr. V. T. stanoví podle § 151 odst. 2, 6 tr. ř. za obhajobu mladistvého AAAAA (pseudonym) odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 126 953 Kč včetně daně z přidané hodnoty (dále též jen ve zkratce „DPH“). Ve zbytku uplatněného nároku ve výši 426 767, 20 Kč byl jeho návrh zamítnut.

II.

Stížnost

2. Proti tomuto usnesení podal obhájce v zákonné lhůtě stížnost, kterou zaměřil proti výroku, kterým byla zamítnuta zbývající část jeho návrhu na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů. Brojil především proti neuznání jím navrženého dorovnání odměny za výkon obhajoby k odměně, jaká by v adhezním řízení příslušela zmocněnci poškozeného, v čemž shledával porušení svého práva na spravedlivou a srovnatelnou odměnu. Dále stěžovatel podrobně napadl postup krajského soudu ve vztahu k jednotlivým úkonům právní služby, za které mu krajský soud nepřiznal odměnu vůbec, případně neuznal jím uplatněné zvýšení odměny podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu. Výslovně se stěžovatel naopak ztotožnil se snížením provedeným krajským soudem ohledně jím původně navrhované odměny za jeden úkon právní služby, a to jednak kvůli vývoji právní kvalifikace v trestním stíhání a dále pro užití 20% snížení podle § 12a odst. 1 advokátního tarifu, ve znění účinném v době provedení úkonů právní služby. Souhlasil taktéž se snížením počtu účtovaných úkonů v případě, kdy šlo o stejný typ úkonů právní služby, které probíhaly po sobě a přestávky mezi nimi

nepřesáhly 2 hodiny.

III. Důvodnost stížnosti

3. Vrchní soud v Praze jako soud pro mládež přezkoumal z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo. Vzhledem k tomu, že byl vázán jak zákazem změny napadeného rozhodnutí v neprospěch stěžovatele (§ 150 odst. 1 tr. ř.), tak návrhovým charakterem rozhodování o odměně a náhradě hotových výdajů obhájce (§ 151 odst. 2, 3 tr. ř.), nepřezkoumával obhájcem ve stížnosti výslovně akceptovaná a krajským soudem provedená snížení jím účtované odměny a náhrady hotových výdajů. Zabýval se jen ostatními položkami, které nebyly obhájci přiznány v souladu s jeho návrhem. Zároveň podle § 145 odst. 2 tr. ř. zohlednil i nové skutečnosti a důkazy uplatněné stěžovatelem.

4. V řízení, které předcházelo napadenému usnesení, neshledal vrchní soud žádné vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí. Stěžovatele zvolila matka mladistvého obviněného k jeho obhajobě udělením plné moci dne 14. 12. 2020 a převzetí této obhajoby, kterou od 21. 11. 2020 vykonával jiný, ustanovený obhájce, oznámil orgánům činným v trestním řízení dne 21. 12. 2020. Mladistvému byl dne 11. 1. 2021 přiznán nárok na bezplatnou obhajobu (viz opatření soudkyně Okresního soudu Praha-východ, jako soudu pro mládež, sp. zn. 0 Ntm 3014/2020). Trestní stíhání mladistvého skončilo rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 4 Tm 3/2021, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu. Dne 19. 5. 2022 pak zaslal obhájce krajskému soudu návrh na stanovení odměny a náhrady hotových výdajů za obhajobu mladistvého, v němž specifikoval úkony, za které účtuje odměnu, a paušální náhradu hotových výdajů, jakož i čas, za nějž žádá náhradu promeškaného času v souvislosti s úkonem právní služby. Z uvedeného je zřejmé, že krajský soud vydal napadené usnesení podle § 151 odst. 3 tr. ř. na návrh oprávněné osoby podle § 151 odst. 2, 6 tr. ř., tj. zvoleného obhájce mladistvého, kterému byl přiznán nárok na bezplatnou obhajobu, přičemž návrh byl soudu zaslán v zákonné lhůtě pro jeho uplatnění podle § 151 odst. 2 tr. ř.

5. Co se týká věcného přezkumu, vrchní soud nejprve pro přehlednost (v tabulce) uvedl jednotlivé úkony právní služby, za které obhájce ve svém návrhu ze dne 19. 5. 2022 žádal stanovení odměny v jím určené výši, a porovnal je s tím, jaká odměna byla napadeným usnesením krajským soudem obhájci přiznána. Obdobné platí i pro paušální náhradu hotových výdajů a náhradu času promeškaného cestou k jednotlivým úkonům a zpět. Zmíněna byla též skutečnost, že obhájce jako plátce daně z přidané hodnoty účtoval i náhradu odpovídající částky, což krajský soud ve svém rozhodnutí zohlednil, zatímco nevyhověl žádosti obhájce o dorovnání spravedlivé odměny za současně probíhající adhezní řízení.

6. Vzhledem k tomu, že se obhájce ve stížnosti výslovně ztotožnil jak s tím, že krajský soud zkrátil výši odměny oproti jeho návrhu u všech úkonů o 20 % s odkazem na ustanovení § 12a odst. 1 advokátního tarifu účinné v době provedení úkonů a u prvního úkonu i z důvodu právní kvalifikace skutku, pro který bylo v té době vedeno trestní stíhání mladistvého (pokus provinění těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, a § 145 odst. 1 tr. zákoníku), tak i s krajským soudem provedenou redukcí počtu úkonů ze dne 4. 1. 2021, vrchní soud se tímto odchýlením od původního návrhu stěžovatele s ohledem na již zmíněný návrhový charakter rozhodování o odměně a náhradě hotových výdajů obhájce blíže nezabýval.

7. Ve vztahu ke všem úkonům, kde došlo k věcnému přezkumu vrchním soudem s ohledem na argumentaci stěžovatele, je vhodné úvodem připomenout, že stanovení výše odměny a náhrady hotových výdajů advokáta vystupujícího v trestním řízení jako obhájce (případně zmocněnec) podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. vychází z předpokladu, že bude-li obviněný, proti kterému bylo trestní stíhání vedeno, následně odsouzen, zásadně bude povinen uhradit stanovenou částku. Při určení odměny a

náhrady hotových výdajů, a to na základě advokátního tarifu jako veřejnoprávního předpisu, tak nejde pouze o určení částky, kterou stát zaplatí obhájci za jeho činnost v trestním stíhání ze státního rozpočtu, ale ve svém důsledku jde o autoritativní určení částky, kterou je povinen za stanovených podmínek zaplatit následně odsouzený (viz přiměřeně např. rozhodnutí pod č. [43/1991](#) a č. [7/2012](#) Sb. rozh. tr.). V posuzovaném případě, v němž byl mladistvému přiznán nárok na bezplatnou obhajobu podle § 33 odst. 2 tr. ř., tomu tak sice nebude, ovšem výklad jednotlivých ustanovení advokátního tarifu rozhodných pro určení odměny obhájce (případně zmocněnce) podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. se musí stejně uplatnit v rozhodování o odměně jak advokáta, jehož náklady nese stát definitivně, tak v případě advokáta, jehož náklady budou následně uloženy k náhradě odsouzenému rozhodnutím podle § 155 odst. 1, případně i odst. 5 tr. ř.

8. Následně se vrchní soud vyjádřil ke konkrétním stížnostním námitkám.

9. K návrhu na přiznání odměny za úkony související s podáním ústavní stížnosti a řízením u Ústavního soudu vrchní soud předesílá, že za tyto úkony obhájci nepřísluší odměna vůbec. Řízení před Ústavním soudem není pokračováním trestního řízení a stěžovatel v něm nemá postavení obviněného (případně obžalovaného či odsouzeného). Standardní pravomoci obhájce dané jeho ustanovením nebo zvolením v trestním řízení nezakládají jeho oprávnění, aby zastupoval obviněného v řízení před Ústavním soudem [viz § 29, § 30 a § 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Ústavním soudě)]. Povinná účast advokáta v řízení před Ústavním soudem na straně stěžovatele není obhajobou, nýbrž právním zastoupením osoby, která jako navrhovatel zahajuje řízení před Ústavním soudem podáním ústavní stížnosti (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2012, sp. zn. [I. ÚS 1833/12](#), ze dne 6. 10. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 291/04](#), a ze dne 27. 11. 2009, sp. zn. [II. ÚS 2484/09](#)). Pokud tedy obhájce poskytuje obviněnému v souvislosti s trestním řízením i právní pomoc sice v téže věci, ale nikoliv v řízení před orgány činnými v trestním stíhání, nýbrž v řízení před Ústavním soudem, nelze mu za takové úkony přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. Zákon o Ústavním soudě v § 83 obsahuje speciální právní úpravu, podle níž je zajištěno právo na bezplatnou právní pomoc v řízení před Ústavním soudem nemajetným osobám, přičemž o příslušném návrhu, nebyla-li ústavní stížnost odmítnuta, rozhoduje soudce zpravodaj. Náklady zastoupení pak hradí Ústavní soud ze svého rozpočtu.

10. Této právní úpravy si byl ostatně stěžovatel zjevně vědom, neboť odpovídající návrh uplatnil v této věci i u Ústavního soudu. Ústavní soud nevyhověl jeho návrhu (viz bod 40. odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2021, sp. zn. [IV. ÚS 677/21](#), a bod 15. odůvodnění usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2021, sp. zn. [IV. ÚS 1853/21](#)).

11. Stěžovateli tedy při rozhodování podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. nepřísluší odměna a náhrada hotových výdajů za žádný z úkonů v řízení před Ústavním soudem, a již z tohoto důvodu nelze vyhovět jeho námitkám proti nepřiznání odměny za úkon obhajoby spočívající v sepsání doplnění ústavní stížnosti (položka č. 25 zmíněné tabulky) a za repliku k vyjádření Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4 k ústavní stížnosti (položka č. 28 zmíněné tabulky).

12. Opodstatněnou neshledal vrchní soud ani námitku proti nepřiznání plné sazby odměny za úkon spočívající ve vznesení námitek proti osobě znalce a formulaci otázek znalci (položka č. 14 zmíněné tabulky). Ani takový úkon není výslovně uveden v § 11 advokátního tarifu. Obhájce požadoval za tento úkon odměnu v plné výši podle § 11 odst. 1 písm. k), odst. 3 advokátního tarifu jako za úkon, který je svou povahou a účelem nejbližší odvolání, dovolání, návrhu na obnovu řízení, žalobě pro zmatečnost, popřípadě stížnosti proti rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení a vyjádřením k nim. Krajský soud mu přiznal za tento úkon odměnu v poloviční výši podle § 11 odst. 2 písm. c), odst. 3 advokátního tarifu jako za úkon svým účelem a povahou nejbližší odvolání proti rozhodnutí, pokud nejde o rozhodnutí ve věci samé, a vyjádřením k takovému odvolání. Ve stížnosti obhájce bez bližšího odůvodnění uvedl toliko to, že s tímto závěrem krajského soudu nesouhlasí.

13. V obecné rovině lze připomenout, že novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. nahradila dřívější způsob rozhodování o přibrání znalce usnesením, proti kterému byla přípustná stížnost, úpravou, podle níž lze vznést proti osobě znalce, proti jeho odbornému zaměření nebo proti formulaci položených otázek znalci námitky, které nejsou omezeny žádnou lhůtou pro jejich uplatnění. Trestní řád v ustanovení § 105 odst. 3 nyní výslovně předpokládá možnost vznést námitky proti osobě znalce (z důvodů upravených zákonem č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech) a proti formulaci otázek položených znalci.

14. V tomto případě stavěl stěžovatel své námitky na tom, že přibrání znalci jsou vyloučeni, protože posuzovali mladistvého v jiném trestním stíhání vedeném proti němu dříve a on nesouhlasí s jejich tehdy zaujatými znaleckými závěry. Formulací otázek vyčetl, že vycházejí z toho, že skutek, který je teprve předmětem trestního stíhání, se stal. Tyto námitky nebyly státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze shledány jako důvodné (viz jeho vyjádření ve spise).

15. Vrchní soud vzhledem k uvedenému konstatuje, že nejde o úkon právní služby, na který advokátní tarif přímo pamatuje v § 11 odst. 1 nebo 2. Procesní nástroj obhajoby v podobě námitek proti osobě znalce, formulaci otázek apod. nelze připodobnit ani opravným prostředkům podávaným proti rozhodnutím ve věci samé, na které míří ustanovení § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu, jak o to žádá stěžovatel. Netýká se totiž otázky viny ani trestu, ale vztahuje se k dokazování. Formálně vzato nejde ani o opravný prostředek proti rozhodnutí a jeho vliv na probíhající trestní řízení není srovnatelný s jakýmkoliv jiným úkonem uvedeným v § 11 odst. 1 advokátního tarifu. Krajský soud ve svém odůvodnění správně odkázal na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 8. 2019, sp. zn. 1 Tmo 13/2019, ve kterém bylo k námitkám proti osobám znalců a formulacím otázek uzavřeno, že obhájce v projednávaném případě činil v zájmu svého klienta úkony, které trestně procesní předpisy výslovně předpokládají a které lze v dané situaci považovat za procesně vhodné, a je tedy na místě postupovat za použití § 11 odst. 3 advokátního tarifu podle § 11 odst. 2 písm. c) ve spojení s § 11 odst. 3 advokátního tarifu.

16. Vrchní soud se ve svém rozhodnutí dále velmi podrobně vyjádřil k návrhu obhájce na dorovnání odměny za účast v adhezním řízení, k návrhu na zvýšení odměny na dvojnásobek podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu za některé úkony pro jejich mimořádnou obtížnost, k otázce odměny za podnět ke stížnosti pro porušení zákona, odměny za úkony právní služby spočívající v podnětech ve věci úpravy styku obviněného s rodinou v době výkonu vazby a odměny za návrh na doplnění vyšetřování, ke stanovení výše odměny za stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, jakož i k nepřiznání odměny za druhý návrh na okamžité propuštění obviněného z vazby, za stížnost proti zamítnutí návrhů na propuštění obviněného z vazby a za další poradu s klientem. Námitky či argumenty obhájce shledal nedůvodnými. Dodal, že pochybení nezjistil ani v náhradách stanovených krajským soudem za promeškaný čas.

17. Proto vrchní soud zamítl stížnost obhájce jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.